

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

ETICKÁ VÝCHOVA

(Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty)

PRÍLOHA ISCED 3

Posúdila a schválila ÚPK pre etickú výchovu

Bratislava 2010

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU ETICKÁ VÝCHOVA

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU ETICKÁ VÝCHOVA

Cieľom etickej výchovy ako povinnej voliteľného predmetu na stredných školách je

- umožniť žiakom na primeranej úrovni pomenovať a vysvetliť základné etické postoje a spôsobilosti,
- ďalej rozvíjať a zdokonaľovať u žiakov základné etické postoje a spôsobilosti, osvojené na základnej škole, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medzilidských vzťahov atď.,
- umožniť žiakom na primeranej úrovni vysvetliť základné etické pojmy, súvislosť medzi hodnotami a normami,
- vysvetliť žiakom princípy náboženskej i nenáboženskej etiky, ukázať im cestu k pochopeniu a tolerovaniu správania a názorov spoluobčanov a spolužiakov,
- vysvetliť žiakom dôležité hodnoty a etické normy, súvisiace so životom a zdravím, rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou, ekonomickým životom a prácou v povolání, posilniť u žiakov rozvíjanie morálneho úsudku a zmyslu pre zodpovednosť,
- pomocou zážitkových metód, nácviku a prepojením osvojeného správania s každodenným životom umožniť žiakom osvojiť si základné postoje a spôsobilosti, súvisiace s uvedenými hodnotami a normami.

OBSAH UČEBNÉHO PREDMETU ETICKÁ VÝCHOVA – OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	Témy		Socio-afektívny	Konatívny
Umožniť žiakom na primeranej úrovni pomenovať a vysvetliť základné etické postoje a spôsobilosti	<p>Komunikácia Nadviazanie, udržovanie a ukončenie rozhovoru. Vyjadrenie pozitívnych a negatívnych citov. Empatia a asertivita v komunikácii. Zdravá a nezdravá kritickosť. Tvorivé riešenie medziludských vzťahov prostredníctvom úcty k iným a otvorenej komunikácie. Komunikácia ako prostriedok prosociálneho správania.</p>	<p>-vie vysvetliť pravidlá začatia, udržania a ukončenia rozhovoru - pozná pravidlá kultivovaného vyjadrovania citov</p>	<p>- chápe dôležitosť empatie v komunikácii - chápe a akceptuje zásady kultivovaného vyjadrovania citov</p>	<p>- je schopný začať, udržať i ukončiť rozhovor - je schopný kultivovane vyjadrovať svoje city</p>
Ďalej rozvíjať a zdokonaľovať u žiakov základné etické postoje a spôsobilosti, osvojené na základnej škole, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medziludských vzťahov	<p>Dôstojnosť ľudskej osoby Poznanie svojich silných a slabých stránok. Sebaovládanie a seba výchova. Pozitívne hodnotenie druhých, umenie hľadať prijateľný kompromis. Pochopenie a akceptovanie ľudí, ktorí majú iný svetonázor. Ľudská dôstojnosť a náboženská etika. Rešpekt a úcta k iným rasám, etnikám, handicapovaným ľuďom.</p>	<p>- vie vysvetliť pôvod dôstojnosti ľudskej osoby - vie zdôvodniť akceptáciu omylu, iného názoru, iného životného štýlu v rámci úcty k osobe</p>	<p>-chápe svoje silné a slabé stránky a má povedomie vlastnej hodnoty a hodnoty iných - sebaovládanie hodnotí ako jeden z prvkov sebaúcty</p>	<p>-v správaní prejavuje rešpekt a úctu voči osobám iného svetonázoru, inej sexuálnej orientácie, voči iným rasám a etnikám – voči každej ľudskej osobe</p>
Vysvetliť žiakom dôležité hodnoty a etické normy, súvisiace so životom a zdravím, rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou, posilniť u žiakov rozvíjanie morálneho úsudku a zmyslu pre zodpovednosť	<p>Etika sexuálneho života Počatie a prenatálny život. Zdržanlivosť a vernosť ako optimálna prevencia pohlavne prenosných chorôb a AIDS, odporúčaná WHO. Dôsledky predčasného sexuálneho života, prirodzené a umelé metódy regulácie počatia, hodnota ľudského života, mravný dopad promiskuitného života, pornografie na človeka.</p>	<p>- pozná a vie prezentovať zásady etiky sexuálneho života - pozná metódy regulácie počatia a vie ich vysvetliť - vie vysvetliť príčiny a dôsledky pohlavných chorôb a AIDS</p>	<p>- chápe, že aj sexuálny život musí byť integrovaný do zdravého životného štýlu, preto je v ňom k potrebné akceptovať etické prvky ako zodpovednosť, sebaovládanie, sebaúctu - úctu k iným</p>	<p>-v oblasti sexuality sa prejavuje zodpovedne - vo vzťahoch s osobami opačného pohlavia je rozvážny</p>

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny
<p>Ďalšie rozvíjanie a zdokonaľovanie základných etických postojov a spôsobilostí žiakov osvojených na základnej škole</p> <p>Pomocou zážitkových metód, náviku a prepojenia osvojeného správania s každodenným životom umožniť žiakom osvojiť si základné postoje a spôsobilosti, súvisiace s uvedenými hodnotami a normami</p> <p>Umožniť žiakom na primeranej úrovni vysvetliť základné etické pojmy a hodnoty (zamestnanie, povolanie, profesijná etika, etický kódex zamestnanca, súťaživosť, kooperácia, pravidlá „fair play“)</p>	<p>Dobré vzťahy v rodine Rodinné spoločenstvo a ja. Očakávania mojich rodičov a ich kompatibilita s mojimi očakávaniami. Pochopenie života mojich rodičov a súrodencov a z toho vyplývajúce korigovanie alebo upevnenie správania. Fungujúca rodina a prevencia voči kriminalite a závislostiam.</p> <p>Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad Súvislosť medzi hodnotami a mravnými normami, medzi právnymi a mravnými normami. Svedomie, rozvíjanie morálneho úsudku. Česť, pravda, poznanie a kultúra ako etická hodnota. Mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva. Význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach.</p> <p>Etika práce, etika a ekonomika Zamestnanie a povolanie, práca a odpočinok. Profesijná etika. Etické hodnoty súťaživosti a spolupráce. Pravidlá „fair play“ v ekonomicko-pracovných vzťahoch. Etický kódex zamestnanca. Prosociálne správanie ako vedomé vytváranie dobrých vzťahov na pracovisku.</p>	<p>- pozná a vie vysvetliť dôležitosť rodiny pre život človeka - vie vysvetliť jej funkcie</p> <p>- vie vysvetliť termíny hodnota a norma a ich vzťah - pozná mravné aspekty demokratického občianstva a význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach</p> <p>- vie vysvetliť pojem profesijná etika a jej zásady - pozná pojem „etický kódex zamestnanca“ a vie ho vysvetliť a uviesť príklady jeho zásad</p>	<p>- chápe svoje miesto v rodine a svoj podiel na jej dobrách i zlyhávaniach - chápe život svojich rodičov a súrodencov - usiluje sa o pozitívny vzťah k starým rodičom a širšej rodine</p> <p>- chápe súvislosti medzi normou a hodnotou a je ochotný dodržiavať všeobecne akceptovateľné mravné normy</p> <p>- chápe dôležitosť profesijnej etiky - rozumie hodnotám súťaživosti a kooperácie na pracovisku - je pripravený vytvárať dobré vzťahy na pracovisku</p>	<p>- je schopný konštruktívneho dialógu s rodičmi a súrodencami - pozitívne participuje na živote rodiny</p> <p>- v správaní je prítomný hodnotový rámec - angažuje sa za spoločné dobro</p> <p>- pri spoločnej práci v škole rešpektuje pravidlá „fair play“ - je schopný rešpektovať autoritu - k zadaným úlohám sa stavia zodpovedne - na dodržanie slova vynaloží osobnú snahu i námahu</p>

Spracovali: PaedDr. Oľga KRÍŽOVÁ
Mgr. Ivan PODMANICKÝ, PhD.